

MDH HUDUDIDA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH BO`YICHA XALQARO-HUQUQIY HAMKORLIK

Jumaboyev Bekzod Baxtiyor o`g`li

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti

Xalqaro huquq fakulteti 4-bosqich

1-2a-18 guruhi talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada MDH hududida korrupsiyaga qarshi kurashishga qaratilgan hamkorlik tashkilotining tuzilishi, uning funksiyalari, ish faoliyatining o`ziga xosligi, vazifalari va shu kabilar xususida so`z yuritiladi.

Kalit so`zlar: MDH, KQDK, hamkorlik, korrupsiya, organ, nazorat, jinoyat.

KIRISH

2013-yil 25-oktabr kuni Minsk shahrida bo`lib o`tgan MDH Davlat rahbarlari kengashining yig`ilishida 6 ta davlat (Armaniston Respublikasi, Belarus Respublikasi, Qozog`iston Respublikasi, Qirg`iziston Respublikasi, Rossiya Federatsiyasi va Tojikiston Respublikasi) Korrupsiyaga qarshi kurash bo`yicha davlatlararo kengash (keyingi o`rinlarda - KQDK, Kengash) tuzish to`g`risidagi bitimni imzoladi.

Kengash a`zolari MDHga a`zo davlatlarning korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi vakolatli va (yoki) ixtisoslashgan organlarining rahbarlari (vakolatli vakillari) hisoblanadi.

Korrupsiya deyarli barcha zamonaviy davlatlarga u yoki bu darajada xos bo`lgan salbiy jihatlardan biridir. Bu butun jahon hamjamiyatining global muammolaridan biri bo`lib kelgan va shunday bo`lib qolmoqda, bu esa demokratik davlat tamoyillarini zaiflashtirmoqda. Korrupsiya davlatlarning qoloqlikda qolib ketishiga sabab bo`lishi bilan birga, xalqaro munosabatlarga ham o`zining salbiy ta`sirini o`tkazmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

KQDK MDHning sohaviy hamkorlik organi bo`lib, o`z vakolatlari doirasida korrupsiyaga qarshi kurashni tashkil etish va muvofiqlashtirishni ta`minlash, shuningdek, Bitim ishtirokchi-davlatlarining huquqbuzarliklar sohasidagi majburiyatlari bajarilishini ko`rib chiqish, korrupsiyaga qarshi kurashish va xalqaro tashkilotlar va ularning tuzilmalari bilan konstruktiv hamkorlik uchun mo`ljallangan. Kengash o`z faoliyatida MDHning Nizomi va boshqa asosiy hujjatlariga, MDH doirasida tuzilgan shartnomalarga, MDH Davlat rahbarlari kengashi va Hukumat rahbarlari kengashining qarorlariga, hamkorlik to`g`risidagi ikki va ko`p tomonlama shartnomalarga amal qiladi. Soliq (moliyaviy) qonunchiligini, MDHning tarmoq hamkorligi organlari to`g`risidagi umumiy nizomni, shuningdek, KQDK to`g`risidagi nizomni buzishga qarshi kurashishni maqsad qilgan.

KQDKning **asosiy vazifalari** quyidagilardan iborat :

hamkorlikning ustuvor yo`nalishlarini belgilash va korrupsiyaga qarshi kurashish bo`yicha birgalikda samarali choralar ko`rish;

davlatlarning korrupsiyaga qarshi majburiyatlari bajarilishini baholash;

korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida texnik yordam dasturlarini muvofiqlashtirish.

Kengashning korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi **asosiy faoliyati** quyidagilardan iborat:

milliy qonunchilikni yaqinlashtirish va uyg`unlashtirishga ko`maklashish;

hamkorlikning huquqiy asoslarini takomillashtirish bo`yicha takliflar ishlab chiqish;

MDHning vakolatli organlari, shuningdek manfaatdor organlari o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni muvofiqlashtirish;

MDH doirasida qabul qilingan hujjatlar ijrosini ta'minlash.

Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'ziga yuklangan vazifalarni bajarish maqsadida KQDK quyidagi **funksiyalarni bajaradi**:

hamkorlikning ustuvor yo'nalishlari bo'yicha maqsadli dasturlar va takliflarni ishlab chiqishda ishtirok etish;

axborot almashinuvini osonlashtirish;

korrupsiyaga qarshi kurashish dasturlari bo'yicha kadrlarni tayyorlash va ularning malakasini oshirishni tashkil etish masalalarini ko'rib chiqish;

qo'shma ilmiy-tadqiqot ishlari masalalarini ko'rib chiqish;

va quyidagi **huquqlarga ega**:

vakolatli organlar o'rtasidagi hamkorlik va o'zaro hamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan qarorlar va tavsiyalar qabul qiladi;

MDH Davlat rahbarlari kengashi va Hukumat rahbarlari kengashining ko'rib chiqishi uchun KQDK tomonidan tayyorlangan hujjatlar loyihalarini, shuningdek, Davlat rahbarlari kengashi qarorlarining bajarilishi to'g'risidagi va MDH Hukumat rahbarlari kengashi KQDK faoliyatiga doir ma'lumotlarni belgilangan tartibda taqdim etadi;

MDHning boshqa tarmoq hamkorligi organlari faoliyatini muvofiqlashtiradi, ularning vakolatiga korrupsiyaga qarshi kurashish masalalarini ko'rib chiqish kiradi;

zarur hollarda vaqtinchalik ishchi guruhlarni tuzish;

individual ishlarni bajarish uchun olimlar va mutaxassislarni jalb qilish;

MDHning manfaatdor organlariga korrupsiyaga qarshi kurashish masalalari bo'yicha ma'lumotlarni yuborish, shuningdek, MDH organlarining bosma nashrlarida e'lon qilish;

o'z vakolatlari doirasidagi boshqa masalalarni hal qiladi.

Faoliyatni tashkil etish.

KQDK faoliyatining asosiy shakli zaruratga qarab, lekin yiliga kamida bir marta o'tkaziladigan yig'ilishlardir. Navbatdan tashqari majlislar uning raisi tashabbusi bilan yoki Kengashning kamida uch nafar a'zosining taklifi bilan chaqirilishi mumkin. Yig'ilish kun tartibi MDH oliy organlarining tegishli qarorlari, Kengashning o'zi va KQDK a'zolarining takliflari asosida shakllantiriladi.

Kengashning majlisida ishtirok eta olmagan a'zosi KQDK yig'ilishida qarorlar qabul qilish vakolatiga ega bo'lgan o'z vakilini topshirishga haqli.

Maslahat ovozi huquqiga ega Kengash tarkibiga MDH Kotibiyati rahbari, MDH Ijroiya qo'mitasi vakili, shuningdek MDHning tarmoq hamkorligining manfaatdor organlari kotibiyatlari rahbarlari kirishi mumkin.

MDHning tarmoq hamkorlik organlari, MDHga a'zo davlatlarning davlat organlari va jamoat tashkilotlari vakillari – ularning faoliyati bilan bog'liq masalalar bo'yicha.

Qarorlarni qabul qilishda prinsip qo'llaniladi: bitta davlat - bitta ovoz. KQDKning prinsiplial masalalar bo'yicha qarorlari **konsensus** asosida qabul qilinadi. Kengashning har qanday a'zosi qaror qabul qilishda to'sqinlik qilmaydigan muayyan masala bo'yicha o'zining manfaatdor emasligini e'lon qilishi mumkin, shuningdek, kelgusida mazkur qarorga KQDK a'zosini qo'shishi mumkin. Yig'ilishda qabul qilingan qarorlar majlisda qatnashgan Kengash a'zolari tomonidan imzolanadi

NATIJALAR

Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi doirasida korrupsiyaga qarshi kurash borasida qabul qilingan hujjatlar:

- 1) Jinoyatchilikka qarshi kurashda Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga ishtirokchi-davlatlarning hamkorligi to'g'risidagi Kelishuvi¹ (Moskva, 1998-yil 25-noyabr);
 - 2) "Korrupsiyaga qarshi siyosatning qonunchilik asoslari to'g'risida"gi Namunaviy qonuni² (MDH Parlamenlararo assambleyasining XXII plenar yig'ilishida qabul qilingan 2003-yil 15-noyabr);
 - 3) "Korrupsiyaga qarshi kurash to'g'risida"gi Namunaviy qonuni³ (MDH Parlamenlararo assambleyasining XIII plenar yig'ilishida qabul qilingan 1999-yil 3-aprel);
 - 4) "G'ayriqonuniy yo'l bilan olingan daromadlarni legallashtirishga qarshilik qilish to'g'risida"gi⁴ Namunaviy qonuni (MDH Parlamenlararo assambleyasining XII plenar yig'ilishida qabul qilingan 1998-yil 8-dekabr);
 - 5) "Uyushgan jinoyatchilikka qarshi kurash to'g'risida"gi⁵ tavsiyaviy qonunchilik akti (MDH Parlamenlararo assambleyasining qarori bilan qabul qilingan 1996-yil 2-noyabr).
 - 6) "Jinoiy daromadlarni legallashtirishga va terrorizmni moliyalashtirishga qarshi kurashish bo'yicha Yevrosiyo guruhi to'g'risida"gi Bitim⁶ (Moskva, 2011-yil 16-iyun)
- Korrupsiyaga qarshi kurashga doir mintaqaviy xalqaro shartnomalar ichida 1993-yilgi "Jinoyat ishlari, oila va fuqarolik bo'yicha huquqiy munosabatlar va huquqiy yordam to'g'risida"gi⁷ MDH Konvensiyasi alohida ahamiyatga ega.

XULOSA VA MUNOZARA

Hozirgi kunda, butun dunyo bo'ylab korrupsiya tufayli orttirilgan noqonuniy daromadlarini o'z davlatidan chet davlatiga olib chiqish holatlari ko'payib bormoqda. Bir davlatning bu muammoni hal qilishga imkoniyati yetmaydi. Shuning uchun ham korrupsiyaning oldini olish va unga qarshi kurashishda xalqaro hamkorlikning o'rni juda muhim ahamiyatga ega. Hamkorlik davlatlarni mustahkamlaydi va o'z oldiga qo'ygan maqsadlariga erishishda ijobiy natija beradi. Yopiqlik ularni zaiflashtiradi, buni bir qancha tarixiy voqealardan ham bilib olsak bo'ladi.

Umuman olganda korrupsiyaga qarshi kurashda mintaqaviy hamkorlikni izchil olib borish, har bir davlat manfaatlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Korrupsiya bir necha davlat hududini kesib o'tishni inobatga olib, davlatlar bu boradagi harakatlarini birlashtirishi lozim. Ayniqsa, korrupsiya jinoyatlarini sodir qilib, keyinchalik chet davlat hududiga o'tib ketgan jinoyatchilarni topishda, pul mablag'larini qaytarishda davlatlararo hamkorlik muhim o'rin tutadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi doirasida transmilliy jinoyatchilikka qarshi kurashish bo'yicha hamkorlikning tashkiliy-huquqiy mexanizmi. Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo davlatlar o'rtasida transmilliy jinoyatchilikka qarshi kurashishda hamkorlikning institutsional mexanizmini shakllantirish va rivojlantirishning huquqiy asoslari tahlil qilingan. Uning Hamdo'stlikning bu boradagi huquqiy bazasini shakllantirish va takomillashtirish, shuningdek, Hamdo'stlik oliy organlari tomonidan xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan qarorlarni amaliy amalga oshirishdagi o'rni ko'rsatilgan.

¹ <https://docs.cntd.ru/document/901732327>

² <https://iacis.ru/public/upload/files/1/158.pdf>

³ <https://docs.cntd.ru/document/901856730/titles>

⁴ <https://docs.cntd.ru/document/901860865>

⁵ <https://docs.cntd.ru/document/901914441>

⁶ <https://eurasiangroup.org/files/uploads/files>

⁷ <https://docs.cntd.ru/document/1900189>. <https://lex.uz/docs/2741652>

<https://e-cis.info/cooperation/2829/77854>
<https://docs.cntd.ru/document/901732327>
<https://iacis.ru/public/upload/files/1/158.pdf>
<https://docs.cntd.ru/document/901856730/titles>
<https://docs.cntd.ru/document/901860865>
<https://docs.cntd.ru/document/901914441>
<https://eurasiangroup.org/files/uploads/files>
<https://docs.cntd.ru/document/1900189>
<https://lex.uz/docs/2741652>